

NB: relevante wetsartikelen vindt u onderaan de tekst

U MOET TERECHTSTAAN

Wanneer u een overtreding hebt begaan dan komt u bij de kantonrechter terecht. Wordt u ervan verdacht een misdrijf te hebben gepleegd dan gaat uw zaak naar de rechtbank. Binnen de rechtbank kan een enkelvoudige kamer (de politierechter) en een meervoudige kamer worden onderscheiden. De meeste strafzaken in eerste aanleg (dus geen zaken in hoger beroep) worden door de politierechter behandeld. In principe doet de politierechter alle strafzaken van eenvoudige aard af. Het betreft zaken waarin het bewijsmateriaal (bijna) rond is en de door de politierechter op te leggen gevangenisstraf naar de mening van de officier van justitie niet meer dan 6 maanden zal bedragen. Alle overige strafzaken worden door de meervoudige kamer behandeld.

Verdere vervolging

Als de officier van justitie uw zaak wil voorleggen aan de rechter, dan krijgt u een dagvaarding om voor de rechter te verschijnen. Dit gebeurt, als u in voorlopige hechtenis bent, binnen de 90 dagen van uw gevangenhouding. U krijgt de dagvaarding in het huis van bewaring. Wanneer het onderzoek binnen deze 90 dagen nog niet is afgerond, zal er in elk geval een zitting van de rechtbank plaatsvinden, een zogenaamde pro-forma zitting. Tijdens de zitting bekijkt de rechter welke onderzoekshandelingen nog nodig zijn. Ook zal hij beslissen of uw voorlopige hechtenis moet voortduren. Wanneer u tijdens uw voorlopige hechtenis of daarvoor bent vrijgelaten (u bent op 'vrije voeten'), dan krijgt u de dagvaarding middels een gerechtsdeurwaarder thuis. Indien u op vrije voeten bent, dan is de officier van justitie uiteraard niet gebonden aan de termijn van 90 dagen, maar dan kan de officier van justitie u lange tijd na uw vrijlating dagvaarden.

Mocht het dossier volgens de officier van justitie geen aanleiding geven uw zaak voor te brengen, dan zal hij uw zaak seponeren. Dat betekent dat hij u niet verder wil vervolgen. Uw zaak wordt dan echter niet aan de rechter voorgelegd.

De dagvaarding

In de dagvaarding staat welk feit de officier van justitie aan u ten laste legt. Dat is het strafbare feit waarvan men u verdenkt. In de dagvaarding staat ook waar en wanneer de behandeling van uw zaak ter terechtzitting plaats zal vinden. Een voorbeelddagvaarding vindt u onderaan de tekst.

Als u vindt dat u ten onrechte bent gedagvaard kunt u binnen 8 dagen, nadat u de dagvaarding heeft gekregen, bij de griffie van de rechtbank een bezwaarschrift indienen. U richt het bezwaarschrift aan de rechtbank. In het bezwaarschrift omschrijft u zo duidelijk mogelijk waarom u het niet eens bent met de dagvaarding. Omdat de rechter maar heel oppervlakkig kijkt of u al dan niet ten onrechte bent gedagvaard, is het indienen van een bezwaarschrift over het algemeen zinloos. Immers de rechter zal, als u bezwaar heeft, meestal de zaak helemaal willen onderzoeken en dat gebeurt dan op de zitting.

Rechtsbijstand

In strafzaken bent u niet verplicht een advocaat in de arm te nemen. U mag uw eigen verdediging voeren. Indien u verdacht wordt van een (ernstig) misdrijf is het echter verstandiger om een advocaat in de arm te nemen. Wanneer u de rechtsbijstand niet zelf kunt betalen, dan kan uw advocaat een toevoeging voor u vragen. U betaalt dan wel een eigen bijdrage. De hoogte van die bijdrage is afhankelijk van uw inkomen en vermogen. Indien u gedetineerd bent heeft u in principe altijd recht op gratis rechtsbijstand.

Getuigen en deskundigen

De officier van justitie kan getuigen en deskundigen oproepen om ter zitting te verschijnen. Deze getuigen en deskundigen worden in de dagvaarding genoemd. U kunt ook zelf getuigen en deskundigen oproepen of meenemen naar de zitting, als u denkt dat zij voor u belangrijke verklaringen kunnen afleggen. Als u denkt dat zij niet willen komen, dan kunt u de officier van justitie schriftelijk, middels een aangetekende brief, vragen om hen te dagvaarden. U moet in die brief wel aangeven wat de reden is dat u hen wilt horen alsmede hun naam en adres. De officier van justitie kan weigeren de door u verzochte getuigen of deskundigen op te roepen. Hij behoort u hierover in te lichten, maar doet dit vaak pas op de zitting. Bent u het niet eens met zijn beslissing dan kunt u op de zitting aan de rechter vragen om deze personen alsnog op te roepen of te dagvaarden.

Uitstel

U kunt alleen uitstel van de terechtzitting krijgen indien u kunt aantonen dat u zich niet voldoende heeft kunnen voorbereiden op de behandeling van uw zaak, of indien u op het geplande tijdstip onmogelijk aanwezig kunt zijn, omdat u bijvoorbeeld ziek bent. U dient dit uitstel zo spoedig mogelijk na de ontvangst van de dagvaarding aan te vragen bij de griffie van de rechtbank. Wilt u uitstel dan doet u er verstandig aan tijdig een brief te schrijven naar de rechter en niet alleen de redenen daarin te vermelden maar ook bewijsstukken mee te sturen (bijvoorbeeld de brief van de dokter waarin staat dat u ziek bent). De rechter is niet verplicht de zitting uit te stellen. Informeer daarom tijdig bij de griffie van de rechtbank of de zitting inderdaad wordt uitgesteld en zo ja tot welke datum.

Verstek

U bent niet verplicht om op de dagvaarding te reageren of ter zitting te verschijnen. Doet u helemaal niets dan kan de officier van justitie de rechter verzoeken uw zaak 'bij verstek' te behandelen. Dat betekent meestal dat de rechter de eis van de officier van justitie volgt, tenzij u een advocaat heeft ingeschakeld. Uw advocaat kan in dat geval ook niets voor u doen. In uitzonderlijke gevallen (soms bij kinderrechtzaken) verleent de rechter u geen verstek, omdat hij vindt dat u per se aanwezig moet zijn. In dat geval wordt de zaak uitgesteld en wordt u nogmaals opgeroepen. Wilt u wel reageren op de dagvaarding maar niet ter zitting komen dan kunt u een brief schrijven aan de rechter waarin u uw mening geeft. De rechter kan deze brief dan in zijn oordeel betrekken, maar hij hoeft dat niet te doen. Is de rechter echter van mening dat u absoluut op de zitting aanwezig moet zijn, dan kan hij u laten halen door de politie. Dit gebeurt echter zelden. In het algemeen doet u er verstandig aan om zelf naar de zitting te gaan.

Openbaarheid

In de regel zijn terechtzittingen openbaar. Dat betekent dat uw familie en kennissen, maar ook de pers aanwezig mogen zijn. Indien er om een bijzondere reden een ernstig bezwaar is tegen een openbare behandeling dan kan de zaak 'met gesloten deuren' worden behandeld, behalve bij kinderrechtzaken wordt zulk een verzoek bijna nooit ingewilligd. Het publiek en meestal ook de pers moeten dan de zaal verlaten. U kunt ook zelf verzoeken dat uw zaak achter gesloten deuren wordt behandeld.

Behandeling van de zaak ter terechtzitting

Bij de politierechter en de kantonrechter is in de zaal één rechter, een griffier en de officier van justitie aanwezig. Wordt uw zaak behandeld door de meervoudige kamer, dan zijn er, naast de griffier en de officier van justitie, drie rechters aanwezig. De rechter in het midden is de voorzitter. De rechter begint met het vragen van uw naam. Daarna zal hij u zeggen dat u goed op moet letten en dat u niet verplicht bent om vragen te beantwoorden. Daarna zal de rechter meestal eerst vragen wat uw visie op de beschuldiging is. Vervolgens leest de officier van justitie de tenlastelegging (dit is de beschuldiging) voor. Ook komt dan aan de orde welke getuigen en of deskundigen aanwezig zijn of moeten zijn. Als er getuigen of deskundigen zijn dan wordt nadat u gehoord bent, begonnen met het verhoor van de aanwezige getuigen en of deskundigen.

1. Getuigen- en deskundigenverhoor ter terechtzitting

De zitting begint met het verhoor van de aanwezige getuigen- en deskundigen. Alle getuigen en deskundigen moeten een eed of belofte afleggen dat zij de waarheid zullen spreken. Zij zijn verplicht op alle vragen te antwoorden. Getuigen worden één voor één gehoord. De rechter zal de andere getuigen dan vragen de zaal te verlaten. Ze horen elkaars verklaringen dus niet voordat ze zelf hun verklaring hebben afgelegd.

2. Het strafdossier

De rechter vertelt welke schriftelijke stukken er in uw dossier zitten, zoals het proces-verbaal van de politie. Als u wilt dat er tijdens de zitting nog iets uit de stukken wordt voorgelezen, dan kunt u dat aan de rechter vragen.

3. De ondervraging van de verdachte

De rechter zal u ter zitting ook ondervragen. U hoeft geen belofte of eed af te leggen. Bovendien bent u niet verplicht op alle vragen te antwoorden. Nadat de feiten terzake besproken zijn zullen uw persoonlijke omstandigheden behandeld worden voorzover ze uiteraard van belang zijn voor de straftoemeting, bijvoorbeeld of u getrouwd bent, werk heeft, verdovende middelen gebruikt, schade vergoed heeft aan het slachtoffer en of u verder in aanraking bent geweest met justitie.

4. De eis van de officier van justitie

Als de rechter voldoende weet over u en uw zaak geeft hij het woord aan de officier van justitie. Deze zal zeggen wat hij van de zaak vindt (requisitoir). Tenslotte zegt hij welke beslissing volgens hem zou moeten worden genomen, de eis. De eis is een voorstel van de officier van justitie, de rechter kan anders beslissen. Zo'n eis kan inhouden: een geldboete, een werkstraf (dienstverlening), een gevangenisstraf, of een tbs-maatregel, zulks alles voorwaardelijk of onvoorwaardelijk.

5. Het pleidooi van de advocaat van verdachte

Nadat de officier van justitie zijn eis heeft voorgedragen, krijgt uw advocaat het woord. Uw advocaat kunt dan alles naar voren brengen waarvan hij denkt dat het voor uw verdediging van belang is (het pleidooi). De officier van justitie mag daar weer op reageren. Vervolgens krijgt u of uw advocaat nogmaals het woord. Ten slotte hebt u, als verdachte, het laatste woord. U doet er goed aan van dit recht gebruik te maken.

6. Het vonnis van de rechter

Het proces eindigt met een vonnis van de rechter. Dit kan zijn: vrijspraak, ontslag van rechtsvervolging, of een veroordeling. De rechter kan u veroordelen tot een geldboete, een werk- of taakstraf, een gevangenisstraf of een tbs-maatregel. Bij het bepalen van de straf en de strafmaat houdt de rechter rekening met de aard en ernst van het door u gepleegde strafbare feit en de omstandigheden waaronder u het feit hebt begaan. Legt de rechter u een geldboete op, dan houdt de rechter ook rekening met uw financiële draagkracht.

7. De uitspraak van de rechter

De kantonrechter en de politierechter doen meestal onmiddellijk na de zitting uitspraak. De meervoudige kamer van de rechtbank doet in het algemeen niet direct uitspraak. De voorzitter van de rechtbank vertelt u aan het einde van de zitting wanneer de uitspraak zal zijn. Dat moet in ieder geval binnen 14 dagen na de zitting. U bent niet verplicht om bij de uitspraak aanwezig te zijn. U kunt u ook bij de griffie van de rechtbank informeren hoe het is afgelopen.

8. Hoger beroep

Op de dag van de uitspraak krijgt u, als u bij de uitspraak bent, ook te horen dat u tegen de uitspraak in hoger beroep kan gaan. Wanneer u niet van plan bent om in hoger beroep te gaan, dan kunt u daar soms direct afstand van doen. U moet er meestal nog over nadenken. U heeft 2 weken de tijd om in beroep te gaan.

Relevante wetsartikelen:

Verdere vervolging	:	artikel 242 Wetboek van Strafvordering (Sv).
Termijn niet verdere vervolging of dagvaarding	:	artikel 244 Sv.
Dagvaarding	:	artikel 258 Sv.
Oproepen getuigen en deskundigen	:	artikel 263 Sv.
Dagvaardingstermijn	:	artikel 265 Sv.
Openbaarheid onderzoek	:	artikel 269 Sv.
Leiding onderzoek	:	artikel 270 Sv.
Personalia verdachte	:	artikel 273 Sv.
Verdediging door advocaat	:	artikel 279 Sv.
Verstek verlening	:	artikel 280 Sv.
Voordracht van de zaak	:	artikel 284 Sv.
Ondervraging verdachte	:	artikel 286 Sv.
Ondervraging getuige	:	artikel 292 Sv.
Verdachte laatste woord	:	artikel 311 lid 4 Sv.
Sluiting onderzoek en uitspraak	:	artikel 345 Sv.
Oplegging straf of maatregel	:	artikel 351 Sv.
Vrijspraak, ontslag van rechtsvervolging	:	artikel 352 Sv.
Het vonnis	:	artikel 357 en 359 Sv.
De politierechter	:	artikel 367 en 368 Sv.